

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net psscacak@psss.rs

Број 2

Датум и место издавања: 15.2.2015. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

ФЕБУАР 2015.

САДРЖАЈ

1. Штеточине на пасуљу – Дипл.инг.Милан Дамљановић
2. Пролећна сетва црвене детелине (*Trifolium pratense*) – Дипл.инг. Борко Ивановић
3. Одабир биковских мајки - Дипл.инг. Мирослав Јаћимовић
4. Услови за смештај крава – Дипл.инг Љиљана Ћурчић
5. Преглед доминантних цена са зелене и сточне пијаце за фебруар 2015

Штеточине на пасуљу

Мало је познато да штете на пасуљу наносе гриње – “невидљиве, а личе на сушу”. За развој им одговара недостатак падавина и високе температуре. У току врелих година 2000. и 2002. поједини усеви пасуља су били потпуно уништени. Знак да су гриње присутне у усеву је појава сребрнастобелих пега на лицу лишћа, потом избочина, па жутила и сушења прво листа, а потом целих биљака. Често се мисли да је све то последица суше. За напад гриња карактеристично је да се шири по ободу парцеле, најчешће из закоровљених парцела у непосредној близини. За сузбијање гриња могу да се користе акарициди који су ефикасни само под условом да се напад уочи на време и одмах реагује. Ефикасно је и заливање, али оно је могуће само ако се пасуљ гаји у условима наводњавања. Пасуљ се код нас неоправдано ретко гаји у њаводњавању, иако на правилно заливање реагује значајним повећањем приноса. Стабилност, висина и бољи квалитет приноса оправдавају додатна улагања. Довољна су и мање количине воде (20-30 мм) у критичним фазама развоја. Наводњавањем се може интервенисати одмах након сетве ради бржег и уједначеног ницања. У нашим климатским условима и ако је обрада земљишта била адекватна, то је изузетно ретко потребно. Критичан период за водом је у време интензивног формирања лисне масе. Чешће је потребна интервенција у моменту цветања ради очувања виталности полена, жига тучка и сигурније оплодње. И у моменту наливања зрна обично се јавља потреба за додатном водом. Потребно је 3-5 заливања током вегетације пасуља – око 30 мм воде у једном заливању. Неки произвођачи користе заливање и да би олакшали жетву и добили бољи квалитет зрна.

Од штеточина на пасуљу могу да се јаве биљне ваши (најчешће нису економски значајне) и пасуљев жижак. У току вегетације, то јест у цветању пасуља, могуће је третирање је третирање усева ради спречавања развоја жишка, али је ипак препоручљивија борба против ове штеточине у складиштима. Након жетве жижак се у складиштима уништава поузданије, а и безбедније са гледишта очувања животне средине.

Неколико последњих година велике штете направиле су гусенице памукове или миграционе совице – Хелиотхис арнигера. Гусенице су жућкасте, ситне и личе на гусенице кукурузног пламенца који, изгледа, такође прави озбиљне штете на пасуљу. За ефикасну заштиту потребно је уочити гусенице док се хрене вегетативним деловима биљке. Треба их тражити по целој биљци и око ње. Заштиту треба почети на време, док се развију одрасли и не положе јаја у младе, тек приметне махуне. Третирање усева треба обавити препаратима из групе пиретроида, или препаратима за биолошку борбу на бази Бацилус тхурингиенсис (Новодор и слични).

Све написано о мерама неге још једном говори да је за здрав усев као превентива најважније добро газдовање: примена правилне агротенике, одржавање путева, прилаза, канала, а не посезање искључиво за хемијским средствима борбе накнадно, кад се пропусти оно основно и кад се штета већ појави .

Саветодавац

М. Дамљановић дипл. инг.

Пролећна сетва црвене детелине (*Trifolium pratense*)

Црвена детелина (*trifolium pratense*) је уз луцерку најважнија вишегодишња крмна легуминоза. С обзиром да је за гајење луцерке као најважније крмне легуминозе потребна рН 6 и изнад 6, док је за црвену детелину може да се гаји и на рН 4,5. У претходним годинама ПССС Чачак на основу системске контроле плодности земљишта установила да је у великом проценту земљишта на територији рада ПССС Чачак кисела и јако кисела, односно, незадовољавајућа за производњу луцерке. Намеће се мишљење да је много боље и исплативије, а тиме и сигурнија производња црвене детелине која ће омогућити нашим произвођачима довољне количине кабасте сточне хране.

Црвена детелина садржи доста неопходних протеина који су значајни за исхрану домаћих животиња. Нарочито је богато лишће протеинима којих има око 25 %. Као кабаста сточна храна користи се у зеленом, односно, свежем стању као и конзервирана (сено, сенажа, силажа итд). Сено је и даље најчешћи вид спремања сточне хране. Као што сам на почетку рекао за црвену детелину да је толерантнија на киселост земљишта, тако јој неодговарају сувише тешка подводна земљишта. Најбољи

предусеви су кромпир, кукуруз, све стрнине, а она је добар предусев свим гајеним биљкама.

Сетва се врши крајем марта и у априлу месецу што зависи од временских услова. Сеје се на дубини до 2 цм. Потребно је око 18-20 кг/ха. Обавезна мера је ваљање да би семе боље дошло до контакта са земљишном влагом, а самим тим лакшег клијања и ницања. Често се сеје здружено са другим травама (француски, италијански љуљ, жежевица итд.) чиме се постиже до 30 % већи принос зелене масе. Потребне количине хранива за сетву су 50 кг азота, 80-100 кг фосфора, 80-100 кг калијума. Нега усева подразумева пре свега заштита од корова.

На крају, а вероватно и најважнија чињеница да црвена детелина има велики агротехнички значај. Корен продире дубоко у земљиште и тиме поправља физичке особине, повећава плодност и знатно повећава садржај азота у земљишту.

Борко Ивановић ПССС Чачак

Битне информације и извод из главног одгајивачког програма за пољопривредна газдинства која су укључена у мере селекције

Одабир биковских мајки

Биковске мајке одабирају се за потребе производње бикова домаће сименталске расе.

Из матичног запата одабирају се најбоље краве које по правилу представљају око 1% популације пре свега у погледу производње млека и млечне масти, а затим и у телесној грађи, грађи вимена, музним карактеристикама и репродуктивним својствима.

Ова грла треба да буду најмање за две стандардне девијације изнад просека матичне популације у производњи млека. Одабир квалитетних приплодних крава у запат биковских мајки обавља се након завршене прве одосно на основу следећих лактација. Одабир биковских мајки обавља комисија коју чине по један члан из основне, регионалне одгајивачке организације и центра за репродукцију животиња и ВО. Комисија бира

потенцијалне биковске мајке на основу индивидуалних способности грла и одгајивачке вредности родитеља. Једном годишње припрема се извештај о биковским мајкама, који укључује све доступне податке о производњи, плодности и испитивању сваког грла.

Стручна комисија учествује у припреми годишњег програма осемењавања биковских мајки при чему се у обзир узимају порекло, производне и телесне особине краве и бика. За планско осемењавање биковских мајки користе се најбољи, елитни, бикови из популације при чему треба водити рачуна да се коефицијент сродства међу биковима-очевима будућих генерација одржава на одговарајућем нивоу.

Свакој биковској мајци додељује се приплодњак који побољшава особине које се желе унапредити код потомства.

Потребан број биковских мајки одређује се у односу на потребан број приплодњака за осемењавање и припуст.

На подручју централне Србије, број биковских мајки је у периоду 2005-2013 скоро непрекидно био у порасту упоредо са порастом контролисане популације крава сименталске расе. Ради испуњења одгајивачких циљева овим одгајивачким програмом предвиђено је повећање броја биковских мајки за око 30%.

ПССС ЧАЧАК Мирослав Јаћимовић

Услови смештаја крива

Да би остварили успешну производњу у сточарству, било да се ради о производњи меса

или млека, важно је испунити већину захтева које криве имају по питању смештаја. Око 50% времена говеда проводе у лежећем положају. Свакој животињи треба да буде обезбеден такав смештајни простор у коме може да испољи своје природне ставове, да несметано легну и устану, да се у њему осећају лагодно. Такође треба обезбедити и пријатне услове за рад човека који опслужује та грла. Квалитетна топлотна изолација мора бити задовољена. Важно је обезбедити довољне количине светлости, сталан доток свежег ваздуха, оптималну температуру и влажност ваздуха, низак ниво честица прашине.

Вентилација је процес размене, контаминирани ваздух из стаје се мења са спољашњим ваздухом. Вентилацијом се разређује ваздух у објекту и концентрација влаге и штетних гасова се доводе на прихватљив ниво, уз истовремено отклањање вишка топлоте.

-Животиње удишу ваздух доброг квалитета,

-Помаже да простирка остане сува, што доприноси здрављу папака,

-Продуктивност грла је већа у проветреним објектима, јер стока уноси веће количине хране,

-Животиње су охрабрене да легну, а то доприноси општем здрављу.

Музне криве се могу држати на два начина и то везани и слободан систем држања.

Код везаног начина немају могућност било каквог кретања. Међутим овај начин има своје предности, а то су:

- боље појединачно посматрање, контрола и нега сваког грла,
- нема могућности узнемиравања и евентуално повреда карива.

Недостаци су мали и ограничен простор на коме се одвијају све функције (лежање, исхрана, нега па понекад и телење), као и велики утрошак људског рада (диношење хране, полагање простирке, одношење млека и чишћење).

Предности слободног начина држања:

Криве се слободно крећу, до хране, воде, места за лежање и мужу. Кретање доприноси бољој кондицији, конституцији, здрављу, производњи и дужини експлоатације. У објекту није потребна изолација.

Недостаци овог начина држања је слабија контрола и праћење грла појединачно, као и могућност повређивања и узнемиравања.

Пссс Чачак,
Љиљана Ђурчић дип. инж.

www.stips.minpolj.gov.rs

Доминантне цене са зелене пијаце за 15.02.2015 године

ПОВРЋЕ		ВОЋЕ		МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ	
Производ	Цена по јед. мере	Производ	Производ	Производ	Цена по јед. мере
Зелена салата	25	Ананас	200	Млади сир	300
Купус	30	Банана	120	Масни сир	450
Краставац	170	Јабука	70	Кајмак	600
Цвекла	50	Нар	200	Јаја С	14
Лук бели	400	Лешник	1600	Јаја А	13
Лук црни	50	Лимун	120	Јаја Б	12
Паприка	250	Орах	1400	Јаја Ц	11
Парадајз	250	Сува шљива	250	Пилад	270
Пасуљ бели	300				
Пасуљ шарени	250				
Пасуљ жути	400				
Печурка	200				
Шаргарепа	70				
Карфиол	250				

Доминантне цене са сточне пијаце за 15.02. 2015 године

Сточна пијаца		Житарице	
Категорија	Цена по јед. мере	Производ	Цена по јед. мере
Јагњад	300	Кукуруз	20
Овце	140	Сточни јечам	24
Овнови за приплод	20.000	Пшеница	24
Прасад 15 кг	200	Сојина сачма	78
Прасад 25 кг	190	Сун. сачма	45
Шилежад	230	Луцеркино бр.	50
Товљеници 80-120	140	Сено луцерке	18
Товљеници >120	130		

